

POROČILA**Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v študijskem letu 2001/2002**
Ljubljana, Aškerčeva cesta 2, <http://www.ff.uni-lj.si/geo>

Pedagoška dejavnost je potekala v skladu z napovedjo predavanj in po veljavnem urniku za študijsko leto 2002/2003.

Spremembe kadrovske zasedbe in organizacije dela na oddelku so bile v primerjavi s preteklimi leti precejšnje. Ustanovljen je bil Raziskovalni center, ki deluje v okviru oddelka ter ob svojem začetku zaposluje dr. Barbaro Lampič in mag. Dejana Cigaleta. Ustanovitev Fakultete za humanistične študije v Kopru se je odrazila v postopnem zmanjševanju obsega sodelovanja kolegov dr. Antona Gosarja in dr. Milana Bufona. Del obveznosti slednjega je prevzel dr. Jernej Zupančič, ki je sicer dopolnilno zaposlen tudi na Inštitutu za narodnostna vprašanja. Na zadnji dan študijskega leta je odšel v pokoj redni profesor dr. Mirko Pak. Pridobili smo mladega raziskovalca Mateja Ogrina. Mag. Valentino Brečko Grubar in Lucijo Miklič sta v času njunega porodniškega dopusta nadomestili Vanja Šendlinger in Martina Freljih, namesto dr. Tatjane Resnik Planinc pa vodi vaje iz Didaktike geografije Saša Kosten Zabret.

V študijskem letu 2002/2003 so trije študenti z našega oddelka prejeli fakultetno Prešernovo nagrado, petim študentom pa smo podelili Priznanje Oddelka za geografijo.

Kot vse pomembnejša in tudi obsežna pedagoška dejavnost se odvija izmenjava študentov, ki poteka večinoma v sklopu evropskega programa Socrates/Erasmus, v katero so poleg našega oddelka vključeni predvsem geografski oddelki na univerzah v Aberdeenu, Gradcu, Amsterdamu, Parizu, Lillu in Würzburgu.

V šolskem letu 2002/2003 je bilo na obe smeri študija geografije vpisanih 635 študentov, od tega je bilo 158 absolventov in 25 izrednih študentov. Diplomiralo je 77 študentov, kar je 14 več kot v prejšnjem študijskem letu. Analiza vpisa kaže, da se glavni osip zgodi po 1. letniku, ko iz različnih vzrokov ne napreduje okoli tretjine študentov. Večina teh se ponovno vpiše v 1. letnik. V višjih letnikih je ponavljaj letnikov bistveno manj.

V 1. letnik izrednega študija se je vpisalo 17 študentov na samostojni program in 8 na dvopredmetni. Resnici na ljubo je treba povedati, da v 1. letniku »pravih« izrednih študentov (študentov, ki bi študirali ob delu) praktično ni, ampak so to študenti, ki niso dosegli ustreznega števila točk za vpis na redni študij in imajo dovolj finančnih sredstev za plačilo šolnine. Gre za neke vrste negativno selekcijo, kar se kaže tudi v študijskem uspehu izrednih študentov, ki je zelo skromen. Zanje poteka v 1. letniku organiziran študij ob koncu tedna, in sicer v skrčenem tretjinskem obsegu. Če izredni študenti naredijo pogoje, imajo možnost rednega vpisa v 2. letnik.

Število študentov na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v študijskem letu 2002/2003.

	program	prvi vpis	ponovni vpis	skupaj
1. letnik	dvopredmetni	51	17	68
	samostojni	43	33	76
2. letnik	dvopredmetni	45	4	49
	samostojni	64	7	71
3. letnik	dvopredmetni	41	7	48
	samostojni	39	1	40
4. letnik	dvopredmetni	56	2	58
	samostojni	42	/	42
absolventi	dvopredmetni	47	/	47
	samostojni	111		111
skupaj		539	71	610

Na podiplomski študij geografije se je vpisalo 14 študentov, in sicer po 2 na smer Socialna in politična geografija ter Geografija turizma, sedem na ekološko geografijo ter po eden na Geografske osnove regionalnega planiranja, Didaktiko geografije in Geografijo krasa.

V študijskem letu 2002/2003 je magistriralo samo devet študentov, trem študentom je bil odobren neposredni prehod na doktorski študij, doktoriralo pa je pet študentov.

Znanstvenoraziskovalno delo članov Oddelka za geografijo je bilo zelo bogato in razvejano. Razen lastne znanstvenoraziskovalne dejavnosti zajema tudi raziskave za Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Ministrstvo za okolje, prostor in energijo ter druge naročnike. Kljub ustanovitvi Raziskovalnega centra za še večji razmah tega dela pogrešamo več sodelavcev, ki bi se izključno posvečali raziskovanju in ne bi bili v tolikšni meri obremenjeni s pedagoškim delom. Ugodno pa na raziskovalno dejavnost vpliva izrazito izboljšanje računalniške opremljenosti oddelka v študijskem letu 2002/2003.

Večje raziskave, katerih nosilci so bili člani Oddelka za geografijo oziroma pri katerih so sodelovali, so: Indikatorji o okolju in razvoju kot pomoč odločitvam za nadaljnji uravnotežen regionalno-prostorski razvoj Slovenije, Strukturni problemi in razvojni izzivi slovenskega podeželja v evropski razsežnosti, Vrednotenje občutljivosti regionalnih naravnih virov v Sloveniji, Dinamika spreminjanja poselitvene rabe zemljišč v Sloveniji v obdobju 1991–2002, Slovenija in nadaljnji razvoj Evropske unije, Sodelovanje in povezanost Slovencev v zamejstvu s Slovenijo, Analiza stanja in trendov prostorskega razvoja Republike Slovenije, Metodologija priprave poročila o stanju na področju urejanja prostora na državni ravni, Klimatske in dendroklimatske značilnosti vzhodnega dela Julijskih Alp, izvajanje nalog nacionalnega sekretariata za programa INTERREG III B za Območje Alp in CADSES, Razvojna problematika malih mest v Sloveniji in v Avstriji, Vodni viri Ljubljane kot razvojni in omejitveni dejavnik, Okoljevarstveni vidiki prostorskega razvoja Slovenije, Raziskovalni program »Interdisciplinarni vidiki sredozemske Slovenije in evropskih stičnih prostorov«, Socialnointegracijska vloga šole v območjih kulturnega stika in družbenega povezovanja na primeru slovensko-italijanske meje, Geopolitični vidiki širitve EU in NATO pakta v Srednje-Vzhodno Evropo, Perspektive ekonomskih migracij med BiH in Slovenijo v luči evropskih integracijskih procesov, Urbs Pandens – Urban Sprawl: European Patterns, Environmental Degradation and Sustainable Development, Uravnotežen regionalni in prostorski razvoj ter razvojna vloga okolja, (Ne)načrtno širjenje mestnega območja: izziv za trajnostni razvoj, urejanje in načrtovanje prostora, Slovenija in Wales: mali narodi in evropski integracijski procesi.

Člani in članice Oddelka za geografijo smo svoje raziskovalne dosežke predstavili na številnih domačih in tujih znanstvenih simpozijih in kongresih ter v znanstvenem in strokovnem tisku. Omenimo naj, da je bil naš oddelek organizator mednarodnega srečanja Komisije za urbani razvoj Mednarodne geografske unije z naslovom Monitoring Cities of Tomorrow (Ljubljana, avgust 2003) in 13. Ilesičevih dnevov (Ljubljana, september 2003).

Tudi v študijskem letu 2002/2003 se je na oddelku odvijala živahna izmenjava učiteljev iz domovine iz tujine, kljub temu, da za taka gostovanja obstajajo zelo skromna in težko dosegljiva finančna sredstva. To je tudi ena glavnih ovir, da takih gostovanj ni več, saj interes vsekakor obstaja.

Prikazano v strnjeni obliki, je glavna problematika Oddelka za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani sledeča:

- preveliko število vpisanih študentov glede na število pedagoških kadrov (zlasti asistentov), prostorsko stisko in tehnološko opremljenost fakultete in oddelka za potrebe izvajanja kakovostnega dodiplomskega in podiplomskega študija;
- knjižnica s svojimi prostorskimi in človeškimi kapacitetami z velikimi težavami servisira vse številčnejše generacije študentov;
- učitelji se vse bolj »utapljamu« v delu s študenti, za pravo raziskovalno delo zato zmanjkuje časa in energije; na račun množičnosti trpi kvaliteta.

Marko Krevs

Oddelek za geografijo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru v študijskem letu 2001/2002Maribor, Koroška cesta 160, <http://www.geografija.com>

Zaznavna sprememba, ki je delno spremenila kadrovsko sestavo oddelka, je bil odhod dr. Lučke Lorber za državno sekretarko za visoko šolstvo. V pedagoški proces se je vključil dr. Dimitrij Kranjc, ki pomaga pri izvedbi družbenogeografskih predmetov.

V minulem letu je Oddelek za geografijo Pedagoške fakultete največ pozornosti namenil vzpostavitvi mednarodne aktivnosti. Člani oddelka so se vključili v mednarodne projekte in bilateralna sodelovanja. Udeleževali so se mednarodnih konferenc in bili kot soizvajalci mednarodnih projektov:

- 1. Erasmus-Socrates projekt (obisk Inštituta za didaktiko geografije v Frankfurtu v okviru izmenjave profesorjev od 29. 5. do 2. 6. s predavanji in udeležbi na seminarju);
- 2. bilateralno sodelovanje:
 - udeležba na terenskem delu v sklopu Angewante Hydrogeographie, Institut für Geographie Graz, 22. 5. 2003),
 - priprava in izvedba predavanja za predavatelje in študente Prirodoslovno-matematične fakultete v Zagrebu, Oddelka za geografijo, ter predstavitev metodologije fizične geografije,
 - organizacija in izvedba ekskurzije za študente graške univerze po severovzhodni Sloveniji s poudarkom na varovanju in upravljanju z vodami, 23. in 24. 6. 2003, v sodelovanju z dr. Wolfgangom Fischerjem,
 - udeležba na posvetu o pripravi dokumentacije za prijavo projektov STRAPAMMO in INTERREG III C na Inštitutu za geografijo v Gradcu, 10. in 11. 6. 2003;
- 3. sodelovanje v mednarodnih projektih:
 - povezava oz. posredovanje pri priključitvi Oddelka za geografijo Pedagoške fakultete v Mariboru k mednarodnemu projektu »Europe for Kids«; glavni nosilec: Nizozemska (kontaktna oseba: Harry Rogge); čas oddaje predloga projekta oz. prijave projekta ustreznimi komisiji: 25. 4. 2003; naloga: geografska predstavitev Slovenije učencem evropskih držav – knjiga;
 - sodelovanje pri pripravi prijave 6. okvirnega programa (tema: Znanost in družba z naslovom Vzpostavitev evropske platforme žensk v znanosti) za Express of Interest, ki je dosegljiv na internetni strani v Cordisu, v sodelovanju z Univerzo v Mariboru ter fakultetami mariborske univerze,
 - priprava prijave projekta v sodelovanju z Inštitutom za geografijo v Gradcu, STRAPAMMO, dr. Franz Brunner, tematski sklop je priprava mreže institucij in pravnih oseb, ki se ukvarjajo z varovanjem okolja,
 - priprava prijave projekta INTERREG III C v sodelovanju z Inštitutom za geografijo v Gradcu, dr. Franz Brunner, tematski sklop je Ekoprofit, spremljajo se učinki uporabe ekoloških tehnologij v gospodarstvu, za območje severovzhodne Slovenije
 - sodelovanje pri projektu Kinderfreundliche Stadt, v navezavi z Mestno občino Maribor in Inštitutom za geografijo v Gradcu, dr. Zimmermanom. V ospredju so evropska mesta z ozirom na zelene površine, igrišča in površine, namenjene otrokom, njihov obseg, spreminjanje, ter pedagoško-didaktični vidik potrebnosti takih površin;
- 4. mednarodne konference z aktivno udeležbo:
 - Grenzen uberschreiten in Bildung und Schule, Celovec, 19.–21. 9. 2002,
 - Settlement dynamics and its spatial impacts, Szombathely, 16.–18. 9. 2002,
 - Minority rights in education system of the Republic of Slovenia: based upon an example of geographical education; Future citizens in Europe; CiCe, A European Commission Socrates programme Thematic Network project, 4th European thematic conference, Budimpešta, 2002,
 - Teorija in praksa izobraževanja učiteljev v Sloveniji: primer geografija; Odnos pedagoške teorije i prakse, Medjunarodni znanstveni kolokvij, Sveučilište u Rijeci, Crikvenica, 2002,
 - International seminar on Regional development Problems in Croatia in Neighboring Countries, Zagreb, 28.–30. 11. 2002,
 - »HEROdOTNET Thematic Network« (evropsko združenje oddelkov za geografijo v visokošolskem izobraževanju), London, 22.–24. 3. 2003,

- mednarodno znanstveno posvetovanje: Promet u gradovima, Opatija, 24.–25. 4. 2003,
- 1st International Conference on Environmental Research and Assessment, Bukarešta, 23.–27. 3. 2003
- Transformation of Geography Curricula, Banyska Bystrica, 9.–10. 5. 2003
- mednarodno znanstveno posvetovanje: Društvo in tehnologija 2003, Opatija, 28.–30. 6. 2003,
- Aktivno sodelovanje na mednarodni delavnici o krajinskem parku Goričko,
- mednarodni seminar: Regionalno razvojna problematika BiH i susjednih zemalja u procesu približavanja Evropskoj uniji, Tuzla, 21.–22. 4. 2003,
- XI Annual conference, Rio de Janeiro, 3.–11. 7. 2003;
- 5. izvedba vabljenih predavanj:
 - Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Odsjek za geografijo: sonosilka predmeta: Industrijska geografija na Podiplomskem študiju Geografije na PMF Zagreb (predavanja 24. 5. 2003),
 - Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Odsjek za geografijo: Metodologija fizične geografije;
- 6. organizacija in izvedba seminarjev:
 - Umweltpolitik und Umweltbewusstsein in Slowenien, Maribor, 27.–28. 6. 2003,
 - Aktivno sodelovanje na seminarju v Bayreuthu,
 - Aktivno sodelovanje na seminarju Instituta za didaktiko geografije v Frankfurtu;
- 7. obiski vabljenih tujih predavateljev:
 - dr. Volker Albrecht, Institut für Geographie, Gothe Universität, Frankfurt,
 - dr. Miroslav Vyusodil, Institut za geografijo, Olomouc, Češka,
 - dr. Andrea Guaran, Oddelek za geografijo, Udine, Italija;
- 8. študij tujih študentov na oddelku:
 - Semestrski študij čeških študentov na Oddelku za goeografijo v Mariboru: Jiri Stuchal in Lukas Kučera iz Univerze Zahodne Bohemije, Češka,
 - Pavel Ptaček, Institut za geografijo v Olomoucu (v pripravi);
- 9. študij študentov geografije v tujini:
 - Institut za geografijo v Frankfurtu
 - Universitat Bayreuth, Lehrstuh Wirtschaftsgeographie und Regionalplanung.

Vidnejši dosežki članov Oddelka za geografijo se kažejo zlasti v prenosu znanja (izveba treh seminarjev stalnega stokovnega izobraževanja), kjer je sodelovalo več kot 100 učiteljev. Izvajali smo tudi izredni študij in podiplomski študij. Za slednjega je bila pripravljena tudi vloga (vloga za enovit doktorski študij), ki je že pogoj za pridobitev mladih raziskovalcev.

Z vključevanjem v mednarodno aktivnost smo skrbeli za prenos tujega znanja v slovensko geografijo in obratno. To izkazuje tudi bogata bibliografija vseh članov oddelka.

Ana Vovk Korže

Novi doktorji znanosti s področja geografije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani

Dimitrij Krajnc:

Materialna kultura in razvoj kulturne pokrajine v Mislinjski dolini *Material culture and development of cultural landscape in Mislinja valley*

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2002, 283 strani

Mentor: dr. Marijan M. Klemenčič

Zagovor: 21. 11. 2002

Avtorjev naslov: Glavni trg 17, 2380 Slovenj Gradec

E-pošta: dimitrij.krajnc@siol.net

Izvleček: Osnovni cilj disertacije »Materialna kultura in razvoj kulturne pokrajine v Mislinjski dolini« je ugotoviti ali je materialna kultura glavni in odločujoči dejavnik pri oblikovanju kulturne pokrajine oz. poskusiti razložiti vrednost in pomen posamezne kulture pri preoblikovanju pokrajine. Pri tem smo izhajali iz dejstva, da je kultura tridelna, sestavljena iz materialne, družbene in duhovne kulture. Kulturo smo opredelili kot skupek idej, prepričanj in navad, ki so značilne za ljudi znotraj družbe, ki živi na določenem prostoru in vplivajo na oblikovanje družbenih in materialnih značilnosti družbe. Zaradi lažjega raziskovanja oziroma razlaganja vplivov kulture kot celote in tudi posameznih kulturnih podsistemov na razvoj in oblikovanje kulturne pokrajine smo razvili model vpliva kulture na kulturno pokrajino. Raziskovanje razvoja kulturne pokrajine Mislinjske doline je obsegalo 19. in 20. stoletje. Osredotočili smo se na raziskovanje gospodarskega in demografskega razvoja, poselitve, razvoja naselij, rabe zemljišč, prometnega omrežja, spremembam na kulturnem področju. Na osnovi zbranih podatkov smo oblikovali tipe kulturne pokrajine v Mislinjski dolini do leta 1945 in po letu 1945. Končne ugotovitve disertacije so potrdile domnevo, da je materialna kultura glavni in odločujoči dejavnik razvoja kulturne pokrajine. Poleg tega smo potrdili tudi postavljeni tezi, da je razvitost kulturne pokrajine odsev družbenih in gospodarskih razmer v nekem obdobju ter da je materialna kultura glavno gibalno, ki vpliva na razvitost kulturne pokrajine.

Gljučne besede: kulturna geografija, kulturna pokrajina, kultura, Mislinjska dolina.

Sabina Popit:

Vrednotenje dodiplomskega izobraževanja učiteljev geografije z vidika njene paradigmatične zgradbe

Undergraduate studies of geography teacher regarding paradigmatic structure of geography

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2002, 211 strani

Mentor: dr. Marijan M. Klemenčič, somentor dr. Jurij Kunaver

Zagovor: 23. 12. 2002

Avtorjev naslov: Turnovše 17, 1360 Vrhnika

E-pošta: sabina.kramberger@ff.uni-lj.si

Izvleček: Doktorska disertacija obravnava teoretska vprašanja povezanosti zgradbe geografije kot vede in didaktike geografije. S tem namenom so pri pouku geografije analizirani sodobni pristopi k poučevanju in učenju: problemski oziroma tematski pristop in izkustveno učenje. Doktorska disertacija na osnovi teh analiz opozarja na pomanjkljivosti dosedanjega koncepta geografije v osnovnih in srednjih šolah, ki so posledica nedorečenosti teoretskih izhodišč geografije kot vede. Teoretska izhodišča geografije so v doktorski disertaciji obravnavana z vidika znanstvenosti geografije in položaja geografije v sistemu znanosti. Pri tem so kot izhodišča za strukturo znanstvene pojasnitve izpostavljena temeljna vprašanja geografije skozi njen razvoj. Sodobna geografija je obravnavana z vidika Habermasove taksonomije znanosti. Posebej je obravnavan filozofski okvir slovenske geografije in znotraj tega so analizirana tudi teoretično-metodološka izhodišča, ki jih pri izdelavi diplomskih del uporabljajo študenti geografije. Doktorska disertacija na osnovi analize diplomskih del opozarja na pomanjkljivosti, ki izhajajo iz izrazite empirično-analitične usmeritve diplomskih del študentov geografije in izpostavlja neizkoriščene metodološke in vsebinske možnosti, ki jih omogočajo pristopi v geografiji kot historično-hermenevitični in kritični znanosti. Doktorska disertacija primerja vsebine tradicionalne in sodobne regionalne geografije z vidika systemske teorije in sodobnih konceptov temeljnih geografskih pojmov *pokrajina* in *regija*. Ovrednoten je tudi pomen sodobnega razumevanje pojmov *pokrajina*, *regija* in regionalna identiteta ter razumevanje kompleksnosti in odnosa med naravo in družbo za geografsko vzgojo

in izobraževanje. Poseben poudarek je v doktorski disertaciji namenjen pomenu in vrednotenju sistemskega pristopa za geografsko vzgojo in izobraževanje. Doktorska disertacija ob upoštevanju temeljnih teoretskih izhodišč sodobne geografije pokaže možnost oblikovanja koncepta šolske geografije z združitvijo idej sistemskega pristopa in sodobnih pogledov na učenje in poučevanje. Na osnovi zahtev, ki izhajajo iz sodobne družbe, psihologije učenja, razvoja geografije, predvsem pa iz dinamičnih in spremenljivih značilnosti predmeta geografskega proučevanja, so izpostavljena znanja, ki jih bodo učitelji pri opravljanju svojega poklica potrebovali in bi jih bilo zato potrebno vključiti v njihovo izobraževanje.

Ključne besede: izobraževanje geografije, teorija geografije, paradigma, regionalna geografija, sistem-ska teorija, sistemi, regije, pokrajina.

Vladimir Korošec:

Razvojni problemi podeželskih naselij Spodnjega Podravja

The development problems of the rural settlements in the region of Spodnje Podravje

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2002, 292 strani

Mentor: dr. Mirko Pak

Zagovor: 21. 1. 2003

Avtorjev naslov: Proletarska 14, 2325 Kidričevo

E-pošta: vladimir.korosec@guest.arnes.si

Izvleček: Raziskava proučuje najnovejše spremembe v podeželskih naseljih Spodnjega Podravja ter kaže raznoliko razvojno problematiko, ki je posledica gospodarskih, družbenih in naravnih razmer. Spodnje Podravje še vedno zaznamuje kmetijstvo, ki je v zadnjem desetletju izpostavljeno močnemu preoblikovanju.

Raziskava obravnava demografsko, ekonomsko in funkcijsko spreminjanje podeželskih naselij s posebnim poudarkom na spremembah po letu 1991 ter odkriva dejavnike njihovega celostnega razvoja. V uvodnem delu je predstavljena bogata geografska in druga literatura o regiji in o podeželskih naseljih, sledi ji analiza statističnih podatkov in drugega gradiva ter obdelava anketnega vprašalnika, ki je zajel 300 gospodinjstev iz 28 naselij. V osrednjem delu so prikazane značilnosti demografskega, ekonomskega in funkcijskega razvoja vseh naselij v obravnavani regiji. Na osnovi analize demografskih, ekonomskih in funkcijskih sprememb ter razvojnih dejavnikov je izdelana socio-ekonomska tipologija naselij. Vsa naselja obravnavane regije so razporejena v dvanajst tipov oziroma skupin s podobno zgradbo in razvojnimi tendencami. Raziskava ugotavlja, da se naselja pod vplivom razvoja mest, naraščanja zaposlovanja v nekmetijskih dejavnostih, prestrukturiranja kmetijstva ter drugih procesov (nova lokalna organiziranost, gospodarske spremembe, približevanje Slovenije EU ...) intenzivno spreminjajo. Na tej osnovi so se v obravnavanem prostoru izoblikovala razvojno diferencirana območja, znotraj katerih se bolj ali manj krepijo podeželska centralna naselja, ki postajajo »lokalna razvojna jedra«. Značilna je dokaj močna urbanizacija obmestnih in centralnih ter drugih ravninskih naselij, ki ležijo ob pomembnih prometnicah, mešana gospodarska zgradba naselij gričevnatega sveta ter skoraj popolna demografska in gospodarska degradacija naselij, ki ležijo na območjih s težjimi pridelovalnimi pogoji ali v obmejnem prostoru.

Ključne besede: podeželje, podeželska naselja, subcentralna naselja, centralna naselja, urbanizacija, suburbanizacija, socio-ekonomska tipologija podeželskih naselij.

Aljaž Plevnik:**Povezanost fizične zgradbe mest in prometa v mestih v Sloveniji**
The link between urban form and transport in Slovenian cities

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2002, 247 strani

Mentor: dr. Andrej Černe, somentor dr. Vladimir Braco Mušič

Zagovor: 14. 3. 2003

Avtorjev naslov: Gradaška 18, 1000 Ljubljana, Slovenija

E-pošta: aljaz.plevnik@urbinstitut.si

Izvleček: Za reševanje naraščajočih problemov s prometom se mnoga mesta vse pogosteje opirajo na ukrepe urbanističnega planiranja, čeprav obstaja malo dokazov o njihovi uspešnosti pri doseganju trajnostnega prometa. Namen disertacije je opredelitev vloge in pomena urbanističnega planiranja za spreminjanje obsega in značilnosti poti prebivalcev v slovenskih mestih. Delo temelji na prevladujočem izhodišču urbanističnih raziskav o vzajemni povezanosti fizične zgradbe mest in prometa, čeprav mnogi raziskovalci zavračajo obstoj vpliva mestne zgradbe na značilnosti poti prebivalcev. Povezanost fizične zgradbe mest in prometa v slovenskih mestih je preučena v šestih empiričnih raziskavah na treh ravneh obravnave od lokacij posameznih dejavnosti (delovnih mest, fakultet, šol, ambulant) prek stanovanjskih območij do mest kot celote. Potrjen je vpliv večine preučenih elementov fizične zgradbe mest na obseg in značilnosti poti prebivalcev. Rezultati potrjujejo pomen urbanističnega planiranja za obvladovanje mestnega prometa in kot orodja za doseganje trajnostnega prometa.

Gljučne besede: urbanistično planiranje, trajnostni promet v mestih, fizična zgradba mest, značilnosti poti prebivalcev.

Janja Turk

Novi magistri znanosti s področja geografije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani**Jerica Mrak:****Geografski učinki turizma v Sloveniji, Furlaniji-Julijski krajini in venetu kot rezultat različnih naravnih in družbenih dejavnikov**
Geographical effects of tourism in Slovenia, in Friuli-Julia region and Veneto as the result of various natural and social factors

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2002, 294 strani

Mentor: dr. Anton Gosar

Zagovor: 21. 1. 2003

Avtorjev naslov: Čepovan 152, 5253 Čepovan, Slovenija

E-pošta: jerica.mrak@delo.si

Izvleček: Alpe in obala Jadranskega morja so postale z razvojem množičnega turizma ena izmed najbolj privlačnih turističnih območij Evrope. Del turistične ponudbe tega dela Evrope soustvarjajo tudi v nalogi obravnavane dežele Slovenija, Furlanija-Julijska krajina in Veneto, ki v evropskem in svetovnem merilu turistično kotirajo zelo različno. Na turistične tokove vplivajo turistični kraji posameznih dežel s svojo ponudbo. Kraji so se razvijali pod vplivom podobnih, deloma tudi različnih razvojnih dejav-

nikov. Zaradi razlik med danimi naravnimi in kulturnimi dobrinami in njihovo zmogljivostjo, razlik v geografskem položaju, v stopnji razvitosti infrastrukture ter njihovih storitev so med posameznimi turističnimi kraji pomembne razlike, ki se kažejo: v velikostnih razlikah, v različnih turističnih funkcijah posameznih krajev oziroma usmeritvi in v sestavi njihove ponudbe. Končno pa se oblikujejo pomembne razlike tudi v ustroju turističnih krajev. Zato naloga predstavlja osnovne naravne in kulturne turistične pokrajinske sestavine obravnavanih dežel, izhodiščna območja turističnega povpraševanja, obseg in strukturne značilnosti turističnega prometa, velikost, razmestitev in funkcijsko usmeritev turističnih krajev in osnovne poteze prostorskega ustroja izbranih turističnih krajev. Naloga ugotavlja podobnosti in razlike med turističnimi prostorskimi strukturami obravnavanih dežel in skuša identificirati njihove pglavitne vzroke.

Ključne besede: turizem, družbena geografija, turistična geografija, turistični kraji, vrste turizma, Slovenija, Furlanija-Juljska krajina, Veneto.

Katja Vintar:

Okoljevarstveni vidiki sonaravnega regionalnega razvoja Slovenije
Environmental-protection aspects of sustainable regional development in Slovenia

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2003, 179 strani

Mentor: dr. Dušan Plut

Zagovor: 21. 3. 2003

Avtorjev naslov: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

E-pošta: katja.vintar@ff.uni-lj.si

Izvleček: Koncept sonaravnega razvoja terja uravnoteženo upoštevanje ekonomskih, socialnih in okoljskih vidikov razvoja, kar smo skušali doseči z uporabo kazalcev v okviru tematskega modela sonaravnega razvoja. Kazalci sonaravnega razvoja predstavljajo orodje za prevajanje koncepta v prakso, za opredeljevanje konkretnih razvojnih ciljev in nalog, usmerjanje političnih odločitev ter vrednotenje napredka pri doseganju zastavljenih ciljev. Za prostorski okvir proučevanja na regionalni ravni v Sloveniji so bile izbrane statistične regije (12). Proučitev posameznih ekonomskih, socialnih in okoljskih kazalcev smo nadgradili z izračunom sinteznega kazalca sonaravnega regionalnega razvoja, pri čemer smo primerjali osnovni (18 kazalcev) in razširjeni nabor kazalcev (32 kazalcev) ter zaradi številnih prednosti za nadaljnjo uporabo in analize priporočili slednjega. Posebna pozornost je bila namenjena predvsem izboru in proučitvi okoljskih kazalcev. S pomočjo posameznih in sinteznega kazalca sonaravnega regionalnega razvoja je bila izvedena podrobnejša analiza za vsako od slovenskih statističnih regij s posebnim poudarkom na okoljevarstvenih vidikih in predlogih okoljevarstvenih prioritet za načrtovanje njihovega prihodnjega sonaravnega razvoja. Končni rezultat empirične proučitve je oblikovanje štirih skupin regij glede na sintezno oceno njihovih možnosti za udejanjanje sonaravnega razvoja.

Ključne besede: varstvo okolja, sonaravni razvoj, regionalni razvoj, sonaravni regionalni razvoj, Slovenija, statistične regije.

Monika Benkovič:**Strukturni problemi depopulacijskih območij v Sloveniji**
Structural problems of depopulation areas in Slovenia*Magistrsko delo:* Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2003, 254 strani*Mentor:* dr. Marijan M. Klemenčič*Zagovor:* 21. 3. 2003*Avtorjev naslov:* Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Aškerčeva cesta 2, 1000 Ljubljana, Slovenija*E-pošta:* monika.benkovic@siol.net

Izvleček: Magistrsko delo je z analizo statističnih podatkov za dvanajst izbranih kazalcev na primeru štirih slovenskih pokrajin (Brkini, Goričko, Haloze, Idrijsko hribovje) opredelilo strukturne probleme, s katerimi se soočajo prebivalci depopulacijskih območij. Izpostavljeni so bili trije sklopi problemov: odseljevanje prebivalstva, neugodna starostna in izobrazbena sestava prebivalstva; enosmerna gospodarska sestava in pomanjkanje delovnih mest; pomanjkljiva infrastrukturna opremljenost območij in nizka kakovost življenja. Analizo dopolnjujejo rezultati terenske raziskave v osmih izbranih naseljih (Ostrožno Brdo, Tatre, Krplivnik, Ocinje, Grdina, Pohorje, Jagršče, Šentviška Gora). Terenska raziskava je poleg že navedenih izpostavila tudi druge probleme, ki jih ni mogoče ugotoviti z analizo statističnih podatkov, ampak le z delom na terenu oz. v stiku s prebivalci. Z anketiranjem vseh gospodinjstev v izbranih naseljih smo z vidika prihodnjega razvoja naselja določili vitalna, neperspektivna in potencialno vitalna gospodinjstva. Posebej nas je zanimal odnos prebivalcev do naselja, njihovo videenje problemov in razvojnih potencialov naselja ter širše okolice.

Gljučne besede: depopulacija, strukturni problem, Brkini, Goričko, Haloze, Idrijsko hribovje.

Blaž Komac:**Geomorfne oblike in procesi na dolomitu**
Dolomite relief forms and processes*Magistrsko delo:* Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2003, 143 strani*Mentor:* dr. Karel Natek*Zagovor:* 11. 4. 2003*Avtorjev naslov:* Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Gosposka ulica 13, Ljubljana, Slovenija*E-pošta:* blaz.komac@zrc.sazu.si

Izvleček: Magistrsko delo obravnava geomorfološke značilnosti dolomitnih ozemelj, ki v Sloveniji obsegajo dobro desetino državnega ozemlja. V prvem poglavju so opisani nastanek in značilnosti dolomita. Posebno poglavje je posvečeno pregledu stratigrafskih značilnosti dolomita in razprostranjenosti tipov dolomita v Sloveniji. Uvodnim poglavjem, kjer je površje na dolomitu v Sloveniji predstavljeno s poglavitnimi teoretičnimi geomorfološkimi izhodišči, na primer klimatsko geomorfologijo, splošno teorijo sistemov in strukturno geomorfologijo, sledi osrednji del. V magistrskem delu so podrobno opisani temeljni geomorfni procesi, ki preoblikujejo dolomitno površje in nekatere za dolomitna območja najznačilnejše reliefne oblike.

Terensko delo je potekalo na treh izbranih območjih, v Polhograjskem hribovju, Žibršah in v dolini Stiškega potoka. Rezultati terenskega dela so omogočili razpravo o intenzivnosti preoblikovanja dolomitnega reliefa z vidika razmerja med denudacijo in korozijo. Dolomit je karbonatna kamnina, zato ga voda lahko raztaplja. Ker je fizikalno preperevanje na dolomitu intenzivnejše kot na apnencu, se dolomitno površje v celoti hitreje preoblikuje. Rezultati kažejo na razmeroma hitro preoblikovanje, kar je zlasti posledica naklona pobočij, lastnosti kamnin in eksogenih dejavnikov. Zaradi součinkovanja rečnih in kraških geomorfnih procesov je na dolomitu nastal poseben tip reliefa, ki smo ga do sedaj imenovali fluviookras. To poimenovanje je po mnenju avtorja v genetskem smislu nepravilno.

Ključne besede: geomorfologija, geomorfni procesi, reliefne oblike, dolomit, Slovenija.

Uroš Vidovič:

Geografske razsežnosti železniškega prometa v povezavi z Luko Koper
Geographical extensiveness of the railway traffic of goods in association with Port of Koper

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2002, 183 strani

Mentor: dr. Andrej Černe

Zagovor: 11. 4. 2003

Avtorjev naslov: Hajdoše 1/f, 2250 Ptuj, Slovenija

E-pošta: uros.vidovic@yahoo.com

Izvleček: Magistrsko delo predstavlja poizkus znanstvene proučitve geografskih razsežnosti tovarnega železniškega prometa v povezavi z Luko Koper. Sodobni promet se vse pogosteje obravnava kot sistem medsebojno povezanih prometnih podsistemov. Metodologija proučevanja prometnega sistema je v veliki meri povezana s sistemsko teorijo, ki predstavlja enega temeljnih znanstvenih pristopov zadnjih desetletij. Prometni sistem je sestavni del pokrajine, ki je temeljni predmet proučevanja geografije. V mojem magistrskem delu so proučene prav te, geografske karakteristike izbranega segmenta prometnega sistema, v ciljni podobi geografskih razsežnosti. V uvodnih poglavjih so prikazane značilnosti in vloga prometa kot sistema. Nadalje železniški promet s potrebnimi infrastrukturnimi in organizacijskimi elementi za njegovo nemoteno odvijanje. Kot slednja je bila v tem sklopu obdelana Luka Koper, kot stična točka med pomorskimi in kopenskimi prometom. Poseben poudarek je namenjen prikazu razmerij med zastopanostjo prevoza po železnicah in cestah. Osrednji del naloge nas popelje v značilnosti in strukturo geografskih razsežnosti železniškega prometa. S tem proučevanjem smo analizirali in ovrednotili dejavnost prevoza blaga po železnici na širšem območju Evrope z vidika geografskih razsežnosti. Za obstoj in kvalitetno delovanje slovenskega železniškega sistema in Luke Koper v okviru Evropske Unije, imajo pomembno vlogo tržišča v širšem evropskem prostoru. Zato je proučevanje geografskih razsežnosti zelo pomembno, saj nam odpira vpogled in razumevanje geoprostorskih vidikov razmeščanja in smeri sodobnega prometnega sistema.

Ključne besede: promet, železnica, pristanišče, Slovenske železnice, Luka Koper, geografske razsežnosti.

Karmen Sadar:**Soodvisnost med turizmom in rekreacijo ter naravnim okoljem**
Correlation between tourism, recreation and environment*Magistrsko delo:* Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2003, 165 strani*Mentor:* dr. Anton Gosar*Zagovor:* 13. 6. 2003*Avtorjev naslov:* Vegova 4, 1270 Litija, Slovenija*E-pošta:* karmen.sadar@litija.com

Izvleček: S pojavom masovnega turizma v svetu se vedno pogosteje pojavljajo vprašanja o kritični točki, ki jo turistična industrija lahko doseže, ne da bi pri tem v okolju puščala negativne posledice. Povezanost turistično rekreacijskih aktivnosti z okoljem smo proučevali na primeru Velike planine – pomembnega območja bližnje rekreacije urbanega zaledja Ljubljane in Domžal. Na podlagi izdelane metode smo ugotavljali primernost območja za rekreacijo na prostem, njene dosedanje in predvidene učinke ter določevali ustreznost območja za različne rekreacijske oblike. Tudi v primeru Velike planine se je pokazalo, da lahko nepremišljen, ekonomsko usmerjen razvoj območja lahko poveča možnost degradacije okolja. Prevelik poudarek samo eni rekreacijski dejavnosti je pripeljal do posegov v okolje, ki so ob premajhni načrtovalski skrbi pripeljali v precejšnje razvrednotenje pokrajine in ekološko škodo. Za ureditev smučarskih prog s pripadajočo infrastrukturo ter počitniških zaselkov so bili potrebni temeljiti posegi v okolje, ki so vidno prizadeli reliefne značilnosti, prst in vegetacijo. S premajhnim upoštevanjem geološke sestave območja pa je spremenjena tudi kvaliteta vodnih virov ob vznožju planote. Pritisk na posamezne pokrajnotvorne elemente (prst, vegetacija, voda) je vedno večji, saj se število obiskovalcev, predvsem v poletnem času, veča. Edina rešitev za reševanje prostorskih konfliktnih situacij na območju Velike planine, je detajlno poznavanje prostora in upoštevanje zakonitosti sonaravnega razvoja, ki pa ga je moč doseči le sodelovanjem vseh prisotnih akterjev, zainteresiranih za ohranitev velikoplaninskega območja in vseh njenih pozitivnih značilnosti.

Gljučne besede: turistični potencial, naravne prvine, primernost, občutljivost in ustreznost območja za rekreacijske dejavnosti, Velika planina.

Mojca Novak:**Sonaravni vidiki načrtovanja sodobnega železniškega sistema v Sloveniji**
Sustainable aspects of planning a modern railway system in Slovenia*Magistrsko delo:* Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2003, 281 strani*Mentor:* dr. Dušan Plut, somentor dr. Andrej Černe*Zagovor:* 23. 6. 2003*Avtorjev naslov:* Vreskovo 73a, 1420 Trbovlje, Slovenija*E-pošta:* mojca.novak@ddc-cest.si

Izvleček: V magistrskem delu je obstoječ železniški sistem obravnavan in ovrednoten na štirih prostorskih ravneh – mednarodna, državna, regionalna in lokalna raven. V ta namen smo železniško infrastrukturo opremljenost na mednarodni ravni primerjali z opremljenostjo v državah Evropske unije, na državni ravni pa so bili s pomočjo »kazalcev železniške infrastrukture« ocenjeni stanje in tren-

di. V osrednjem delu je železniški sistem obravnavan na regionalni in lokalni ravni. Metodologija dela je zasnovana na geografskem in krajinskem načinu presojanja vplivov železniškega sistema na okolje, ob upoštevanju zakonskih zasnov varovalnega načrtovanja. Na regionalni ravni so sonaravne železniške povezave predlagane na podlagi sinteznega vrednotenja opredeljenih predlogov varovanja pokrajinsko-ekoloških tipov pred obremenitvami zaradi železniških povezav in družbene vloge železniške infrastrukture po statističnih regijah. Uporabnost izoblikovanih meril je preverjena na konkretni lokaciji (lokalna raven), kjer je stanje naravnega okolja ovrednoteno po pokrajinskoekoloških enotah, družbena vloga železniške infrastrukture pa po občinah. Rezultati preverjanja obstoječe infrastrukturne opremljenosti na mednarodni in državni ravni kažejo, da je obstoječi železniški sistem potrebno posodobiti. Iz vrednotenja družbene vloge železniške infrastrukture na regionalni in lokalni ravni izhaja, da med regijami in občinami obstajajo velike razlike, ki jih je potrebno zmanjšati, kar pa kaže na to, da je potrebno obstoječi železniški sistem spremeniti oziroma zgraditi sodoben železniški sistem. Na tej podlagi so predlagane sodobne sonaravne železniške povezave (nove in posodobitve) po statističnih regijah, na lokalni ravni pa je ovrednotena železniška povezava Pragersko–Ptuj–Ormož. Sonaravni vidiki načrtovanja sodobnega železniškega sistema v Sloveniji morajo temeljiti tako na varstvenih zahtevah kot razvojnih težnjah. Ocenjeno je, da je potrebno izhajati iz stanja naravnega okolja in družbene vloge železniške infrastrukture pri nas, vendar železniškega sistema ne moremo obravnavati le znotraj našega ozemlja, saj ga je potrebno navezati tudi na mednarodne prometne koridorje.

Ključne besede: železniški sistem, sonaravno načrtovanje, varstvo okolja, vplivi na okolje, družbena vloga, Slovenija.

Irena Hergan:

Učinki skladnejšega regionalnega razvoja v Sloveniji

The effects of the balanced regional development in Slovenia

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2003, 171 strani

Mentor: dr. Andrej Černe

Zagovor: 3. 10. 2003

Avtorjev naslov: Trebinjska 3, 1000 Ljubljana, Slovenija

E-pošta: Irena.Hergan@uni-lj.si

Izvleček: Slovenija že tri desetletja izvaja politiko spodbujanja razvoja območij, ki po izbranih kazalcih razvitosti zaostajajo za slovenskim povprečjem, vendar še nima razvite prakse stalnega spremljanja in vrednotenja učinkov razvojnih spodbud. Glavni namen magistrskega dela je prispevati k razvijanju metodologije spremljanja in vrednotenja uspešnosti razvojnih spodbud v okviru politike skladnejšega regionalnega razvoja. Obravnavana je problematika razumevanja skladnosti, podan pregled značilnosti politike skladnejšega regionalnega razvoja v Sloveniji, opisane težave pri ugotavljanju uspešnosti ukrepov in učinkov politike skladnejšega regionalnega razvoja ter teoretični okvir značilnosti vrednotenja razvojnih spodbud. Ker se razvoj v prostoru realizira na lokalni ravni, je v raziskovalnem delu na izbranem primeru koroške regije in njenem delu – Krajevni skupnosti Remšnik, tematika obravnavana z lokalnega vidika. Rezultati raziskav kažejo, da je večina ukrepov državne politike spodbujanja skladnejšega regionalnega razvoja v okviru neposrednih razvojnih spodbud območjem s posebnimi razvojnimi problemi v zadnjem desetletju usmerjena predvsem v izboljšanje lokalnega cestnega omrežja, ne pa v vsebinsko ciljno usmerjen razvoj območij kot delov celotne regije. Na primeru programa CRPOV je nakazan eden od možnih načinov za ugotavljanje in vrednotenje ukrepov ter učinkov razvojnih spodbud s pristopom »od spodaj navzgor«.

Ključne besede: skladen regionalni razvoj, učinki, vrednotenje, razvojne spodbude, območja s posebnimi razvojnimi problemi, Remšnik, Koroška.

Florjana Ulaga:

Geografski informacijski sistem v hidrogeografskem proučevanju odtočnosti porečij

Geographic information system in hydrogeographic study of drainage basin runoff

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2003, 145 strani

Mentor: dr. Marko Krevs

Zagovor: 29. 9. 2003

Avtorjev naslov: Ob žici 5, Ljubljana, Slovenija

E-pošta: –

Izvleček: Odtočnost porečij nam pove, koliko vode iz določenega območja odteče. Osnovna enota raziskovanja je porečje, nas pa zanima predvsem vpliv součinkovanja pokrajinskih sestavin na odtočnost porečja. Proučevanje je bilo sestavljeno iz treh bistvenih delov: s pomočjo geografskega informacijskega sistema (GIS) smo natančno analizirali pridobljene podatke o porečjih; na podlagi matematičnih modelov vodne bilance smo podatke o porečjih uporabili za ugotavljanje razlik med porečji glede odтока vode; v zaključnih poglavjih smo na podlagi vrednotenja rezultatov modelov določili območja glede na odtočnost porečij. Slovenijo smo razdelili na 4 območja glede odtočnosti: območje ekstremov, kjer se odtočnost porečja bistveno razlikuje od sosednjih porečij, območje podpovprečne odtočnosti, kjer s porečja odteče pod 50 % padavin (vzhodna, severovzhodna in jugozahodna Slovenija), območje povprečne odtočnosti z odtočnim količnikom med 50 in 65 (širša osrednja Slovenije) in območje nadpovprečne odtočnosti porečij, kjer odteče med 65 in 80 % padavin (predvsem porečja gorskega sveta). Pomembnejše ugotovitve: kompleksno ugotavljanje vodne bilance z vidika vodne oskrbe je vedno bolj pomembno; za proučevanje odtočnosti porečij so pomembni vsi pokrajnotvorni dejavniki o katerih je potrebno pridobivati vedno nova znanja saj podatkovne zbirke, ki so nam bile med delom na voljo, ne nudijo dovolj natančnih rezultatov; pristopi analiziranja, ki jih omogoča uporaba GIS-a, nam nudijo, da zastavljene cilje hitreje dosežemo in rezultate tudi bolj kakovostno interpretiramo.

Ključne besede: geografski informacijski sistem, odtok, odtočnost, porečje, razvodnica, modeliranje vodne bilance, dejavniki odtočnosti.

Danilo Dolenc:

Migracije iz območja nekdanje Jugoslavije v Slovenijo in njih socio-geografski učinki

Sociogeographical consequences of immigration from the territory of former Yugoslavia to Slovenia

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2003, 213 strani

Mentor: dr. Anton Gosar

Zagovor: 3. 10. 2003

Avtorjev naslov: Ulica Janka Puclja 1, 4000 Kranj, Slovenija

E-pošta: danilo.dolenc@gov.si

Izvleček: Namen dela je bil opredeliti procese priseljevanja iz nekdanje Jugoslavije v časovnem, prostorskem in vsebinskem kontekstu ter s socialnogeografskimi metodami ugotoviti posredne ali neposredne spremembe demografskih, socioekonomskih in prostorskih struktur prebivalstva Slovenije. Anketiranje priseljskega prebivalstva iz nekdanje Jugoslavije v občini Trzič (642 priseljencev prve generacije in 566 članov njihovih gospodinjstev) je nakazalo, da se v Sloveniji oblikujejo določene oblike lokalnih priseljskih skupnosti. Pojavljajo se v okoljih z dovolj velikim številom priseljskega prebivalstva, ki ga povezujejo isto izvorno okolje, narodnost in veroizpoved. Najbolj značilne so za bošnjaško prebivalstvo. Hkrati poteka temu nasproten proces asimilacije priseljencev druge in tretje generacije (predvsem hrvaške narodnosti, otrok iz narodnostno mešanih zakonov). Prostorska diferenciacija socialnogeografskih struktur priseljskega prebivalstva v Sloveniji je posledica časovnega poteka priseljevanja, koncentracije naseljevanja v Sloveniji in narodnostne sestave priseljencev. Priseljenci so na demografski razvoj Slovenije imeli pozitiven vpliv, saj so s svojo številčnostjo in mladostjo (povprečna starost ob priselitvi manj kot 20 let) podaljšali sodoben demografski prehod. Čeprav je imela večina priseliteljev v Slovenijo še značaj notranjih selitev, migracijski procesi in spremembe socialnogeografskih struktur priseljskega prebivalstva potrjujejo številne teoretične koncepte, ki veljajo za meddržavne selitve. Sodobno priseljevanje potrjuje hipotezo, da bo Slovenija v migracijskem pogledu tudi v prihodnje ostala povezana pretežno z območji nekdanje Jugoslavije.

Ključne besede: demogeografija, migracije, priseljevanje, narodna sestava, magistrska dela, Trzič.

Simon Kušar:

Problemska regija kot element za zasnovo regionalnega razvojnega programa

Problem region as an element for the creation of regional development programme

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2003, 141 strani

Mentor: dr. Andrej Černe

Zagovor: 11. 12. 2003

Avtorjev naslov: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Aškerčeva cesta 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

E-pošta: simon.kusar@ff.uni-lj.si

Izvleček: Poleg socialnih razlik med družbenimi sloji obstajajo razlike in neenakosti tudi v prostorskem smislu. Nekaterne regije se uvrščajo med najbolj razvite, druge se srečujejo s številnimi razvojnimi problemi. Problemska regija je vsaka regije, v kateri so se tako nakopičili ekonomski, socialni, okoljski in prostorski problemi, da povzročajo stroške, okoljske pritiske in onemogočajo kakovostno življenje. Kot problemske regije so imenovane tiste regije, ki zaostajajo v razvoju (manj razvite regije, stare industrijske regije, visokogorske regije, obmejne regije), ali zgostitvene regije. Problemska regija je tudi instrument regionalne politike. V njih se usmerjajo napor države za zagotavljanje blaginje prostora (»place prosperity«). V Sloveniji so bila prednostna območja regionalne politike od 1971 do 1990 manj razvita območja in manj razvita obmejna območja. Po letu 1990 so se uporabljala demografsko ogrožena območja. Glede na Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (1999) so prednostna območja regionalne politike nerazvite statistične regije in območja s posebnimi razvojnimi problemi. Svetovni družbeni procesi, sodobna regionalna politika in značilnosti regij govorijo v prid uporabe regij kot prostorskih enot za pripravo regionalnih razvojnih programov. To, strokovne zadrege pri določanju območij s posebnimi razvojnimi problemi in pravni red v Sloveniji omogočajo združevanje območij s posebnimi razvojnimi problemi z metodo razvrščanja v skupine z omejitvami v problemske regije. Rezultate je primerneje imenovati problemske subregije, saj so prostorsko manjše od statističnih regij,

za katere se pripravljajo regionalni razvojni programi. Uporaba problemskih subregij je mogoča tudi v praksi, kar dokazuje primer Kozjanskega parka.

Ključne besede: družbena geografija, regionalna geografija, regionalno planiranje, regionalni razvoj, regionalna politika, regionalizacija, problemska regija, regionalni razvojni program

Irena Mrak:

Sledovi pleistocenske morfogeneze v porečju Tržiške Bistrice

The traces of the Pleistocene Morphogenesis in the Tržiška Bistrica river basin

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2003, 119 strani

Mentor: dr. Jurij Kunaver

Zagovor: 18. 12. 2003

Avtorjev naslov: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Aškerčeva cesta 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

E-pošta: irena.mrak@siol.net

Izvleček: Površje porečja Tržiške Bistrice na severu Slovenije so v pleistocenu preoblikovali geomorfološki procesi med katerimi je prevladovala ledeniška erozija in deloma akumulacija, periglacialni procesi in ledeniško rečna akumulacija. Porečje, za katerega je značilna velika reliefna razgibanost s svojimi najvišjimi deli sega do 2133 m, zanj pa so značilni veliki nakloni pobočij. V delu obravnavamo sledove pleistocenskega preoblikovanja površja, ki so vidni danes. Z analiziranjem sedimentov in širšo geomorfološko ter klimatogeografsko interpretacijo rezultatov smo določili tri manjša območja, kjer so sledovi pleistocenske morfogeneze najbolj ohranjeni. Na primeru doline Pod Košuto, na južnih pobočjih Košute in v dolini Lomščice smo preučevali ledeniške sedimente in erozijske oblike ter ugotovili obstoj ledenikov do nadmorske višine 560 m v dolini Lomščice, 650 m v dolini Mošenika in 1100 m na južnih pobočjih Košute. Ob tem pa v delu upoštevamo tudi periglacialno preoblikovanje površja.

Ključne besede: Karavanke, porečje Tržiške Bistrice, pleistocenska morfogeneza, geomorfologija.

Janja Turk

